

Gunilla Nygaard Knudsens prædiken juleaften

Taler

Gunilla Nygaard Knudsen
Sognepræst

Dato

24. december 2024

Sted

Egå Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Lukasevangeliet kapitel 2, vers 1-14

1 Jeg elsker Ingemanns salme *Dejlig er jorden*.

Særligt når jeg står ved alteret her juleaften og betragter jer alle synge den i kor stående, til slut i gudstjenesten.

5

Jeg holder ikke kun af den fordi melodien er så storladet som den er. Jeg holder også så meget af den kærlighedserklæring jeg fornemmer salmedigteren Ingemann, skrev den med.

10 En kærlighedserklæring til denne lille plet i dette store stjernehav på mælkevejen.

Alle de slægter jorden har båret og bærer på igennem historien med mennesker der gør sig tanker og lever indenfor de vilkår vi er givet.

15

Vilkår der kan skabe liv, fornyelse og forandring. Ja, denne planet er så vidt vides det eneste sted i galaksen hvor vilkårene gjorde at liv blev til mulighed og virkelighed. Ja tænk sig engang, stillede hele jordens befolkning sig på samme sted (hvis man altså kunne det) så ville jordens bevægelse ikke tippe.

20

Den ville ufortrødent fortsætte sin cykliske bevægelse rundt om sig selv – og rundt om solen – så solen atter kan stå op – så lys kan blive til efter mørket og nyt kan blive til af det bestående og det som er gået bort.

25 Når jeg synger vers 2, mærker jeg særligt en håbefuldsalme-indsprøjtning til det ængstelige moderne menneske der er bange på grund af alle urolighederne. Jeg tror end ikke jeg behøver at nævne dem. Det har vi gjort hver jul nu siden 2020

med året for corona.

30

Men vi er på vippen til at være en slægt kendetegnet ved at være en slags politiske-kommentatorer der minut for minut laver prognoser. Fremskriver vores fælles fremtid på denne klode med frygtens pen. Repeterer igen og igen de ting vi er bange for eller utilfreds med.

35

Der er ikke mange længere der synger, at de synes Jorden er dejlig. Nogle gange føles det næsten som om vi har opgivet op og hinanden.

Men i vers 2 synger vi, at

40

*Tider skal komme,
tider skal henrulle,
slægt skal følge slægters gang;*

45

men
*aldrig forstummer
tonen fra Himlen
i sjælens glade pilgrimssang*

50

Men i prognose slægternes tid synger vi ikke med håb i sindet om, at tider skal komme og tider skal gå: nej, vi synger, at tiden er nu og forstår os selv i lyset af fremtiden. Vel at mærke den fremtid vi har fremskrevet med frygt uden tillid eller fortrøstning.

55

Ingemann skrev ikke salmen i sin tid fordi han kunne konstatere, at alt i hans samtid var fryd og gammen – eller fordi han kunne spå fremtiden og sige at alt bliver bedre i fremtiden. Han skrev den heller ikke fordi han ignorerede realiteterne og gav et falsk ”Disney” håb.

60

Han skrev den fordi han troede på, at en julenat blev tonen fra himlen der aldrig forstummer født midt i tiden. En tone man kan åbne sig for så vores hjerter kan vækkes. Vækkes til livsmod og livskraft til at bære livet med de realiteter vi står i. Og for Ingemann finder man det sindelag som giver livsmod og livskraft til hver enkelt slægt, nemlig i det barn der blev født julenat. I Jesus.

65

Heri mærker man Guds ubetingede tillid til verden – ellers var Jesus aldrig kommet til verden som en baby. Fuldt af tillid til at Maria og Josef ville mærke kaldet om at tage vare, være medfølelse med noget de ikke havde valgt at få i armene og som var ubetinget afhængig af deres tro, medfølelse og omsorg.

Kristendommens budskab er ikke, at den lover os, at al lidelse og smerte forsvinder.

75

Men at glæden findes, livet findes, evigheden findes, som Karl Ove Knausgård siger, og at vi kan tage del i den.

80 ”Vi er ikke glæden, vi er ikke livet, vi er ikke evigheden. Det er Gud der er det. Vi tager på den måde del i Gud, ligesom minuttet tager del i evigheden, selvom det er endeligt, og det samme gør vi selv, når vi er ødelagt af sorg eller smerte. Åbner vi os for Gud, gennem Jesus Kristus, som er lyset, åbner vi os for glæden, livet og evigheden. Som findes i ørkenen: selv i mørket, selv i ensomheden, selv i smerten.”

85

Nej, vi er ikke som guder der er almægtige og kan skue ind i fremtiden. Verden er så uendelig meget mere end vi gør den til. Men vi fornemmer menneskets afmagt og begrænsning mere end vi har gjort længe i disse år. Det er sandt og anerkendelsesværdigt.

90

Verden føles på en og samme tid mærkelig nok alt for stor og alt for lille i lyset fra skærmen i vores hånd. Men i juleevangeliet ligger der i erkendelsen af vores afmagt og begrænsning en mulighed for et julehop ind i det som åbner verden op igen og gør den større – som himlen der åbnede sig med englene der bredte lyset ud med deres vingefang og sang *Frygt ikke! Fred over jorden! Menneske fryd dig*. Så vi forstår, at håb er aldrig bare vores eget private håb. For selvom det nok er stik modsat det vi moderne mennesker, tænker så er vores liv ikke bare vores eget – dem som har mistet en elsket, mærker den sandhed stærkest i julen – for kærligheden gør opstand mod fraværet af deres elskede. Og I mærker hvordan I er forbundet på afstand af tid og sted. I er på jorden og mærker nogle gange deres nærvær skylle over jer – I tager del i evigheden – i kærligheden. Og det gør vi alle.

100

105 Mine søskende er givet mig, mine forældre er mig givet. Så meget af det som er

det egentlige og kan gøre verden større, fortrylle den igen så den føles levende for os er givet os.

110 Jesus tog hele livet igennem livet og mennesker så alvorligt, at han gav afkald på sig selv. Hengav sig til mennesker i deres mørke, i deres ensomhed og smerte – så der kunne blive opstandelse og fornyelse af liv – så deres verden roterer rundt om solen igen. Det var ikke nogen særlig from måde han gjorde det på. Han kunne også blive vred. Men han troede på muligheden i mennesket og
115 fremelskede det gode i dem.

Jeg har længe grublet over og forsøgt at forstå hvorfor vi i Vesten har så svært ved at håbe og glæde os. Og jeg gik til slægterne for at forstå hvad vi er rundet af – og fordi jeg med tiden har sandet, at jeg må få andre ord og tanker ind i mit
120 sind for at finde mod til håb. Og jeg læste jeg en bog af Michel Houellebecq der åbnede mine øjne. *Tilintetgøre* hedder den. Og da forstod jeg pludselig hvilke vilkår vi i Vesten er formet af – hvilken forestilling om lykke vi er rundet af men som efterlader os ulykkelige. Hovedpersonen Paul, hvis efternavn er Raison, dvs. fornuft, står juleaftensdag ”Under stjernehimlen og tænker, at det virkede
125 endnu større og mægtigere end han huskede det”. Han føler sig pludselig lille og han er overmandet af menneskets forgængelighed og den sorg der kryber ind i hans sind idet hans far et blevet alvorligt syg. ”Måske er livet i virkeligheden meget enkelt, tænkte Paul, måske kan man stort set intet vide på forhånd, måske er det nok bare at lade sig føre”.

130 Til hverdag befinder han sig i magtens tinde ved den franske økonomi- og finansminister Bruno Juges side. Man skulle tro, at et uomgængeligt vilkår ved livet ikke ville give anledning til afmagt for sådan en fornuftig og succesrig mand. Men meget magt avler ikke mindre afmagt men **den** ide afslører i stedet
135 kun vores menneskesyn.

Verden raser men forgængelighedens vilkår som er en virkelighed ulig uvirkelige fake-news videoer som er i omløb gør, at det som er enkelt men vigtigt og betydningsfuldt kalder på familien. Her samlet om faderens sygeseng gælder
140 noget andet end når man skal manøvre i en kompleks verden gennemsyret af den politiske og digitale virkelighed.

Sorgen kalder i sin afmagt på omsorg og medfølelsen og **medfølelsen** kalder os ud af fortvivlelse og frygt. Verden forandrer sig ikke synderligt i bogen og Paul

opdager hans far havde samme mission som han selv – slægt følger slægters gang.

150 Men langsomt og sikkert føles den nedbrudte verden levende igen og forsoning finder sted i den splittede familie idet den kærlighed som ifølge Jesus og Houellebecq skænker mennesket lykke tager livtag iblandt familiens medlemmer.

155 Og svaret er gemt i det som sorg og afmagt kalder på.

For sorg er opstand mod kærlighedens ophør og det kalder på et medfølende mennesker der hengiver sig og sætter sig selv til side for et øjeblik. Ligegyldighed er ikke en mulighed. For håb er aldrig bare vores eget – der er næstekærlighed i håb.

160 Houellebecq forsøger at vise hvordan mennesket i Vesten er dømt til at blive ulykkelig. For lykke skabes gennem relationer men meningsfulde relationer opstår kun hvis man tilsidesætter sig selv gennem en selvopofrende kærlighed.

165 Problemet er, at vi lever under det imperativ, at du for alt i verden skal realisere dig selv. Det er hvis ikke din eneste så din ypperste moralske forpligtelse. Så vi er forvist til fortvivlelse og ensomhed idet at gøre hvad der føles godt for én selv oftest, er i konflikt med at tilsidesætte sig selv.

170 Måske det er hvad Paul sander idet han erkender, at livet er enkelt. Men at realisere lykken i et accelerations- og videnssamfund det er komplekst og udmattende og uendeligt – man roterer kun om sig selv og roterer ikke om en sol der giver liv. Men at gøre kærlighed, vise omsorg og medfølelse, minder sorgen og afmagten os om, at mennesket er skabt til. Nok er det hårdt men
175 enkelt og livgivende i mere end en forstand.

Houellebecq provokerer os og kaster lys over det faktum, at vi i dag hellere vil blive stående og lave en masse prognoser om vores tid og fremtiden end at være opbyggelige og synge at jorden og menneskene er virkelig dejlig i al dens
180 forunderlighed og gådefuldhed.

Til slut vil jeg citere en fra tidligere slægter nemlig nyligt afdøde biskop Kjeld Holm der engang klogt udtalte, "Det handler ikke om at løse livsgåden, men at

185 få mod til at bære den og leve glad i den." ”ja evangeliet retter sig kun mod én
opgave i livet. Vi ved alle, at vor tilværelse rummer en masse opgaver, store som
små, og ethvert menneske har sine særlige opgaver. Men den sande opgave for
enhver, og det vil virkelig sige enhver, den opgave er at leve i en
selvforglemmende kærlighed til sit medmenneske”.

190

Ja, så tager vi del i glæden, i livet og i evigheden.

Glædelig jul.

195

Kilde

Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

200

Tags

Første tekstrække, Juleaften, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/gunilla-nygaard-knudsens-praediken-juleaften>

205

210

215

220